

MIKSI METSIEN TALOUDELLISIA MAHDOLLISUUKSIA JÄTETÄÄN KÄYTTÄMÄTTÄ?

– METSÄNOMISTAJIEN AKTIIVISUUS JA SIIHEN
VAIKUTTAMINEN

8.2.2017

Emmi Haltia, Anna-Kaisa Rämö, Sari Pynnönen, Matti Valonen, Paula Horne

- Tutkimuksen rahoittanut Suomen Metsäsäätiö
- Toteutuksessa tehty yhteistyötä Suomen metsäkeskuksen kanssa

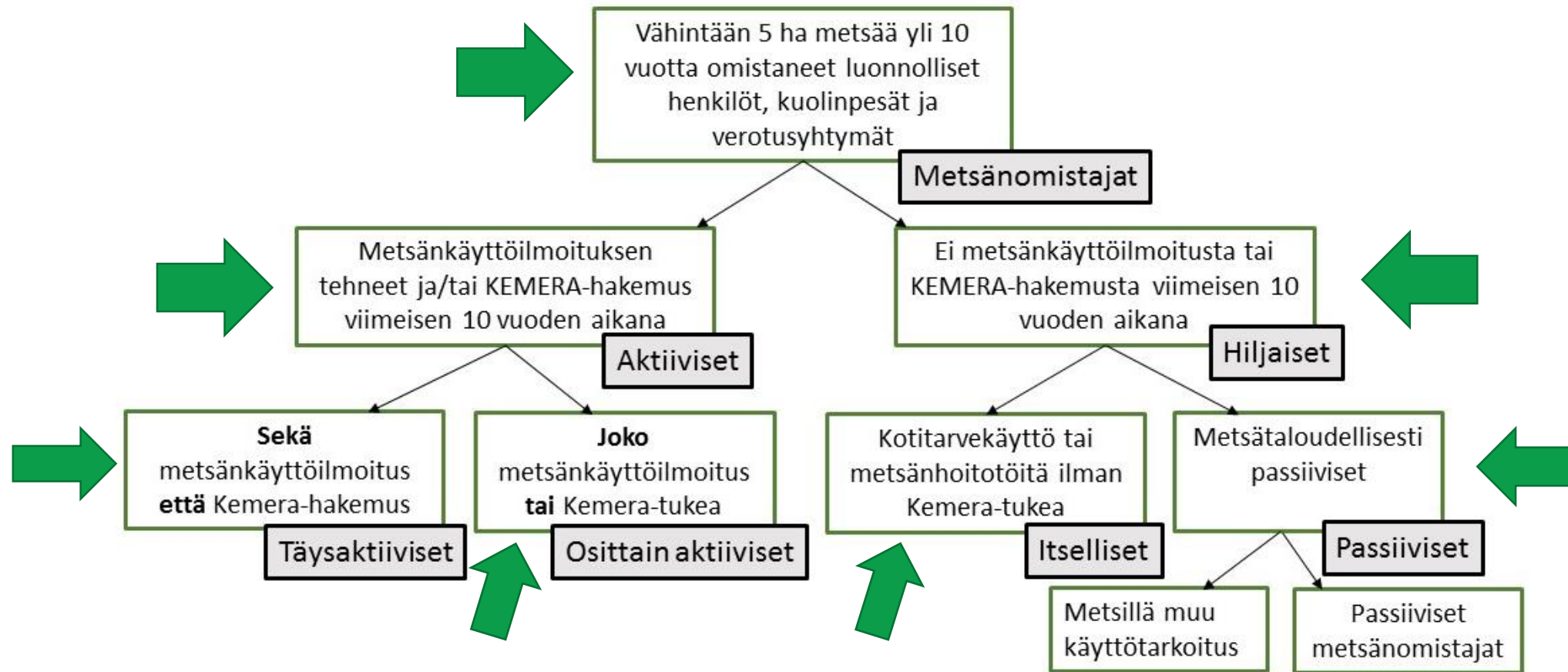
Tutkimuksen tarkoitus

- Keitä ovat hiljaiset metsänomistajat?
- Miksi he ovat hiljaisia?
- Kenellä metsänomistajista on käyttämättömiä metsätaloudellisia mahdollisuuksia?
- Millä keinoilla voitaisiin ohjata ja kannustaa?

Tutkimuksen toteutus

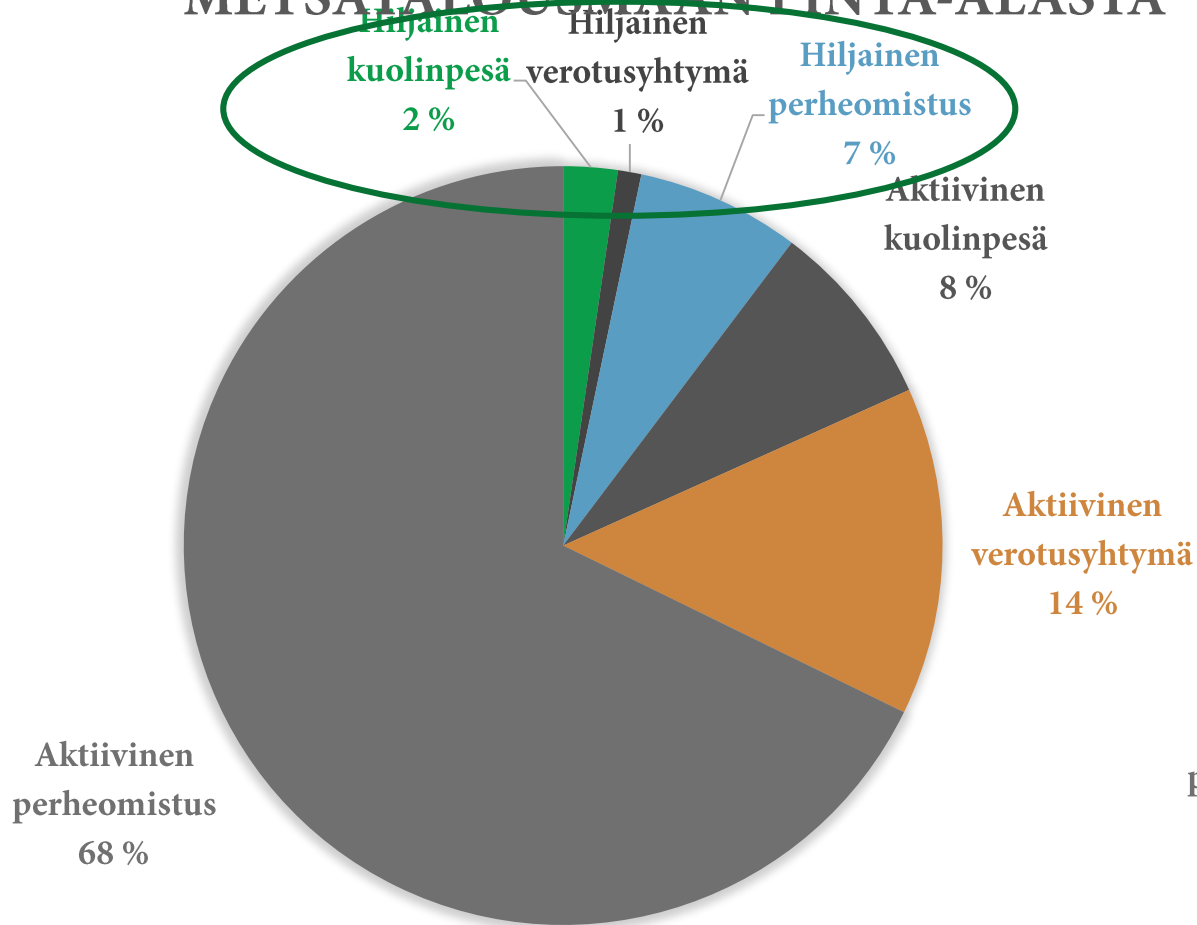
- Tietokanta-aineisto Metsäkeskuksen asiakasrekisteristä
- Kysely metsäammattilaisille
- Kyselytutkimus metsänomistajille

Metsänomistajien jakautuminen ryhmiin aktiivisuuden mukaan

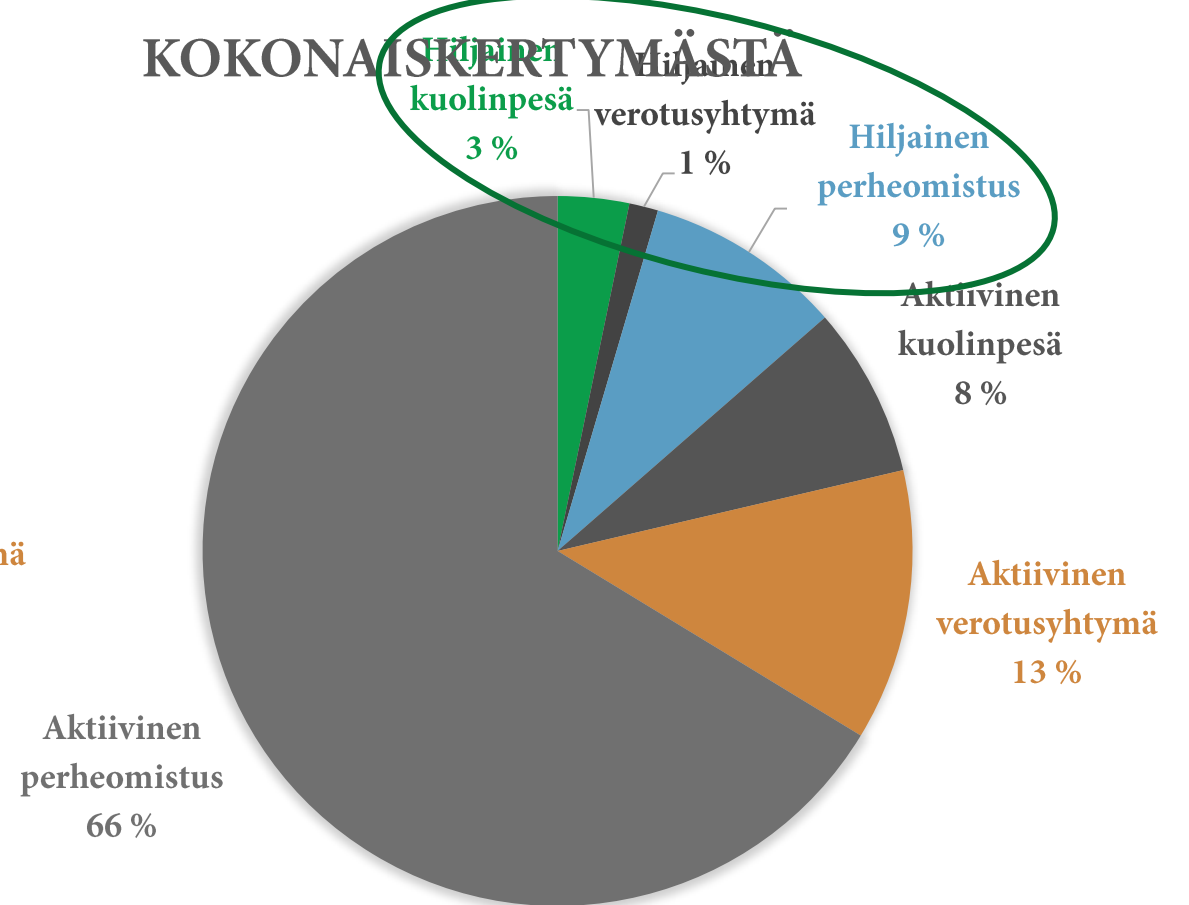
Metsäpinta-alan ja hakkuumahdollisuuksien jakautuminen

OSUUS YKSITYISTEN METSÄTALOUSMAAN PINTA-ALASTA

Yhteensä noin 9,7 miljoonaa hehtaaria

OSUUS YKSITYISTEN HAKKUUESITYSTEN KOKONAISKERTYMÄSTÄ

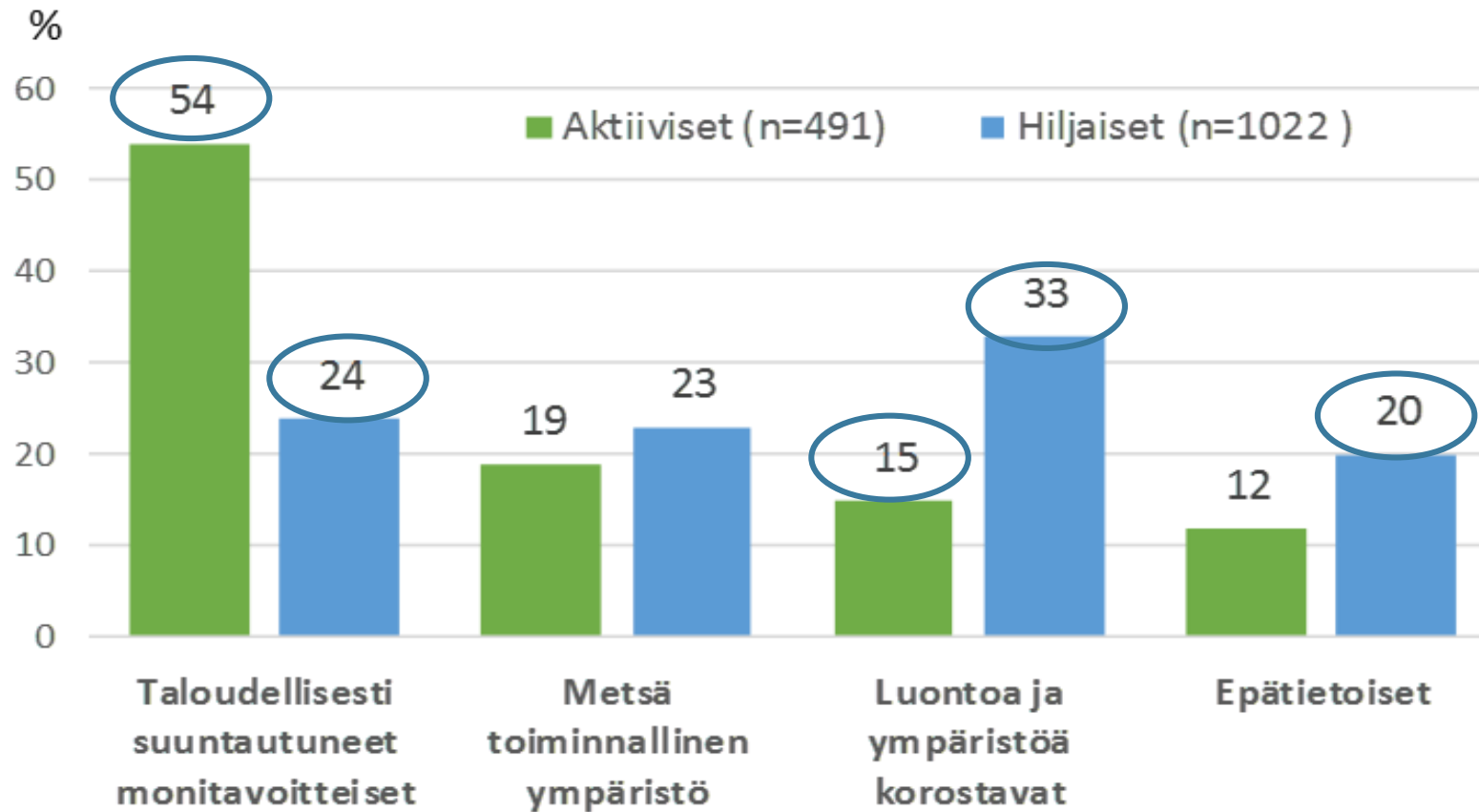
Yhteensä 464 miljoonaa kuutiometriä

Perheomistus: Puuston tilavuus ja hakkuuehdotukset

	Aktiiviset		Hiljaiset	
	Täysaktiiviset n=359–390	Osittain aktiiviset n=625–640	Itselliset n=187–215	Passiiviset n=45–54
Hehtaarikohtainen inventointitilavuus, keskimäärin m ³ /ha ***	113	134	127	110
Hehtaarikohtainen hakkuuesitysten kokonaiskertymä, kaikki hakkuutavat v. 2016–2021 keskimäärin m ³ /ha ***	37	55	56	56

Hiljaiset perheomistajat

Tavoiteryhmät ja aktiivisuus

Kaikista metsänomistajista 43 %

22 %

21 %

14 %

Kuinka paljon seuraavat tekijät vaikuttavat siihen, että *ette myy tukki- tai kuitupuuta metsistänne?* (5-portainen likert -asteikko, erittäin paljon ja melko paljon yhdistetty, % vastaajista)

Väittämä	Hiljaiset metsänomistajat	Aktiiviset metsänomistajat
Odotan parempaa puun hintaa.	52%	64%
Metsänhoidolliset syyt eivät edellytä hakkuita.	47%	70%
Minulla ei ole myytävää puustoa.	42%	56%
En halua avohakkuuta metsääni.	56%	22%
En halua raskaita metsäkoneita metsääni.	42%	19%
Hakkuiden jälkeen metsä ei olisi enää sellainen, millaisena haluan säilyttää sen.	37%	14%

Puunmyyntiä rajoittavat tekijät

Aktiivisuusryhmät				
	Aktiiviset		Hiljaiset	
Puunmyyntiä rajoittavien tekijöiden mukainen ryhmä	Täysaktiiviset n= 372	Osittain aktiiviset n=336	Itselliset n=500	Passiiviset n=140
	% metsänomistajista***			
Ei rajoitteita (18 % metsänomistajista)	19	16	13	16
Tiedon ja kiinnostuksen puute rajoitteena (28 % metsänomistajista)	23	34	37	45
Markkinatekijöitä korostavat (15 % metsänomistajista)	16	15	14	16
Luonnolle ja virkistykselle koituvia haittoja korostavat (16 % metsänomistajista)	11	19	30	19
Markkinatekijöihin ja metsänhoitotarpeeseen liittyviä rajoitteita korostavat (23 % metsänomistajista)	31	16	6	4

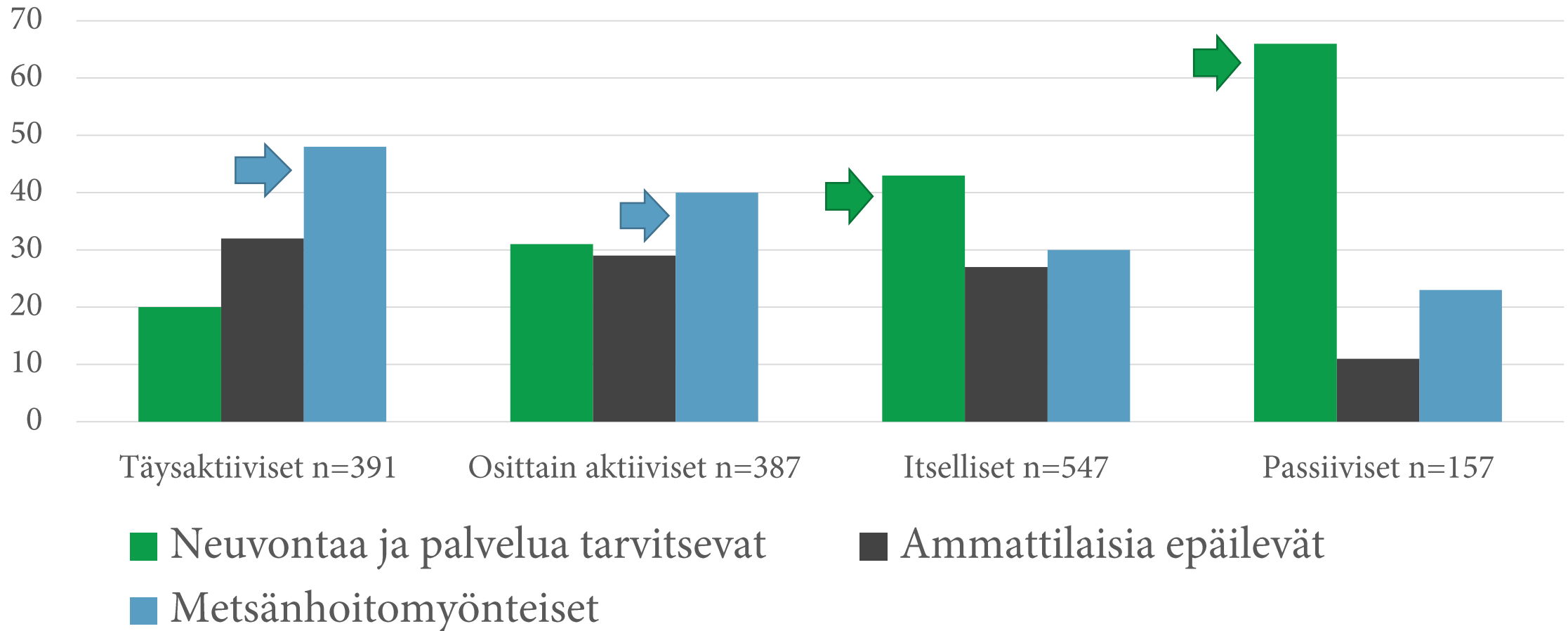
Suhtautuminen oppimiseen ja neuvontaan

(Hujala et al. 2013)

Oppimisryhmä	Aktiivisuusryhmät			
	Aktiiviset		Hiljaiset	
	Täysaktiiviset n=400	Osittain aktiiviset n=391	Itselliset n=581	Passiiviset n=166
	% metsänomistajista***			
Monipuolista apua haluavat (32% metsänomistajista)	<u>30</u>	33	<u>30</u>	34
Ammattilaisiin luottavat (29% metsänomistajista)	33	25	18	22
Oppimishaluiset itsenäiset (26% metsänomistajista)	25	<u>31</u>	33	<u>28</u>
Itsenäiset (12% metsänomistajista)	12	11	19	16

Tilastollinen merkitsevyys: ***($p \leq 0,01$), **($p \leq 0,05$), *($p \leq 0,1$)

Metsänhoitoon suhtautuminen eri aktiivisuusryhmissä

Metsäasioiden hoitamista rajoittaa

Metsäasioiden hoitoa rajoittava tekijä	Aktiiviset %			Hiljaiset%		
	Alle 55 v (n=134-135)	55-74 v (n=381)	75 tai yli (n=42)	Alle 55 v (n=199-200)	55-74 v (n=742-746)	75 tai yli (n=209-223)
	rajoittaa tuntuvasti, % vastaajista					
Omat tiedot ja taidot metsäasioissa -/**	8	6	12	14	16	19
Metsätilan etäinen sijainti asuinpaikkaan nähden -/**	10	8	14	22	16	17
Oma terveydentila **/**	5	11	22	5	15	39
Käytettävissä oleva aika **/**	51	20	5	45	19	12
Oma kiinnostus metsäasioihin **/**	1	1	0	9	6	9
Tieto palveluntarjoajista -/**	3	3	2	5	6	10
Käytettävissä oleva oma kalusto -/**	15	19	26	26	28	29

Tilastollinen merkitsevyys: ***($p \leq 0,01$), **($p \leq 0,05$), *($p \leq 0,1$)

Kuolinpesät ja verotusyhtymät

Kyselyyn vastanneet kuolinpesät ja verotusyhtymät

Vastaaja	Kuolinpesät (n=63)	Verotusyhtymät (n=105)
	% metsänomistajista	
Hiljaiset (ei puukauppaa, ei Kemera-tukea), yht.	87	16
Passiivinen	16	6
Itselliset	71	11
Aktiiviset, yht.	13	84
Osittain aktiiviset	13	29
Täysaktiiviset	0	55

- Tietokanta-aineiston mukaan kuolinpesistä hiljaisia 31 %, verotusyhtymistä 16 %

Kuolinpesät ja verotusyhtymät

- Vastausten perusteella kuolinpesien tiedonkulkuun, vastuunjakoon ja toiminnan oikeudenmukaisuuteen liittyi huomattavasti enemmän ongelmia kuin verotusyhtymissä.
- Reilulla kolmanneksella kuolinpesien edustajista ei ollut riittävästi tietoa kuolinpesän purkamisesta, purkamiseen saatavista palveluista tai vaihtoehtoisista omistusmuodoista

Johtopäätöksiä

Johtopäätöksiä koskien kaikkia hiljaisia

- Passiivisten ja hiljaisten metsänomistajien määrän kasvaminen on riski
- Hiljaisten metsänomistajien omistuksen motiivit moninaisia
 - luonto- ja virkistysarvoja
 - tunnearvoja
 - halu jättää perintöä
 - mahdollisuus polttopuun korjaamiseen
 - myös välinpitämättömyyttä
- Tilan metsätaloudellista arvoa vähätellään
- Ammattilaisten rooli luonto- ja ympäristötavoitteiden huomioon ottamisessa
- Erityisesti passiivisten metsänomistajien tavoittaminen vaikeaa

Ohjauskeinoista

- Taloudellinen ohjaus ei toimi suunnitellusti, jos päätöksiä ei tehdä taloudellisten tekijöiden perusteella
- Metsäasioiden hoitaminen on osa kotitalouden taloutta, ei yritys-toimintaa
- Oikein kohdennettu neuvonta ja erilaisten tavoitteiden huomioon ottaminen
 - Työkalut metsänomistajien tavoitteiden tunnistamiseen
 - Ammattilaisten osaamisen varmistaminen
 - Helppous, houkuttelevuus
 - Edellyttää yhteystietojen ja metsävaratietojen saatavuutta
- Aktiivisten metsänomistajien lisääktivoinnissa paljon mahdollisuuksia

Kuolinpesät

- Uusien, pitkäikäisiksi muodostuvien kuolinpesien syntymisen estäminen
 - Selvennyslainhuuto pakolliseksi toimenpiteeksi, jotta kuolinpesien osakkaat olisivat tiedossa
 - Verotusyhtymäksi siirtyminen ns. oletusasetukseksi, jos kuolinpesää ei pureta määräajassa. Mahdollisuus pysäyttää prosessi.
- Kuolinpesien purkaminen
 - Henkilökohtaista neuvontaa (edellytyksenä yhteystietojen saatavuus)
 - Verorasituksen lisääminen tai määräaika purkamiselle voivat olla mahdollisia keinoja, mutta niitä ja niiden edellytyksiä ei tarkasteltu tarkemmin

Jatkokohteita

- Osittain aktiivisten ja täysaktiivisten tarkempi tarkastelu. Miksi joillakin aktiivisilla on paljon käyttämättömiä hakkuumahdollisuuksia?
- Aktiivisuutta metsänhoitotöissä tarkasteltiin tässä tutkimuksessa vain pintapuolisesti.
- Neuvonnan kohdentamisen mahdollisuudet, käytännön testaus.

Julkaisut

- Haltia, E., Rämö, A-K., Pynnönen, S., Valonen, M. ja Horne, P. (2017). Miksi metsien taloudellisia mahdollisuuksia jätetään käyttämättä? – Metsänomistajien aktiivisuus ja siihen vaikuttaminen. PTT raportteja 255.
- Haltia, E. ja Rämö, A.-K. (2017), Miksi metsien taloudellisia mahdollisuuksia jätetään käyttämättä? – metsänomistajakyselyn tuloksia. PTT raportteja 256.
- Pynnönen, S, Haltia, E ja Rämö, A-K (2017), Metsäammattilaisten näkemyksiä metsätaloudellisen passiivisuuden syistä. PTT työpapereita 185.
- Hietala, J. ja Valonen, M. (2016), Aktiiviset ja passiiviset kuolinpesät. Julkaisussa Hänninen, H. ja Leppänen, J. (toim.). Metsäverotuksen kehittämistarpeet metsä- ja elinkeinopolitiikan kannalta: loppuraportti maa- ja metsätalousministeriölle. Luke.
- Valonen, M. (2016), Metsänomistajan metsätaloudellista aktiivisuutta alentavat tekijät. Pro-gradu. Helsingin yliopisto, Maatalous-metsätieteellinen tiedekunta, Metsätieteiden laitos.

Kiitos!

emmi.haltia@ptt.fi

anna-kaisa.ramo@ptt.fi

